

Poslovni naslov samostojnega podjetnika

Avtor: **Jelka Lugarič**, univ. dipl. ekonomistka, vodja izpostave AJPEŠ Novo mesto
Stališča avtorice v tem prispevku niso nujno tudi stališča agencije, pri kateri je zaposlena.

Datum objave: 20.08.2020

Rubrika: GOSPODARSKO PRAVO

Področje: **Gospodarske družbe, splošni predpisi**

Citat: Lugarič Jelka, Poslovni naslov samostojnega podjetnika, Pravna praksa, št. 31-32, 2020, str. 12-13.

Minilo je skoraj sedem let, odkar morajo ljudje, ki želijo pridobiti položaj samostojnega podjetnika, svoji vlogi za vpis v Poslovni register Slovenije priložiti izjavo lastnika objekta, da podjetniku dovoljuje poslovanje na poslovnem naslovu (če podjetnik ni sam lastnik objekta na tem naslovu). Je taka ureditev res utemeljena s potrebami ali pa gre le za nepotrebno administrativno oviro?

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1)¹ v tretjem odstavku 74. člena določa:

"Če podjetnik ni lastnik objekta na poslovnem naslovu ali na poslovnem naslovu podružnice, navedenem v prijavi, mora prijavi priložiti overjeno izjavo lastnika objekta, da podjetniku dovoljuje poslovanje na tem naslovu. Izjave ni treba overiti, če lastnik objekta poda izjavo na točki VEM ali če podjetnik pridobi dovoljenje za opravljanje dejavnosti od Republike Slovenije, samoupravne lokalne skupnosti ali pristojnega državnega ali občinskega sklada, pristojnega za stanovanjske zadeve, na podlagi zakona, ki ureja stanovanjske stavbe."

Izjave lastnikov objektov za namen registracije poslovnega naslova podjetnika, če podjetnik ni lastnik objekta na naslovu, so bile v slovenski pravni red pripeljane z novelo ZGD-1H,² z novelo ZGD-1J³ pa je bilo predpisano še predlaganje tovrstnih izjav pri vpisu poslovnega naslova podružnice podjetnika.

Z 11. členom novele ZGD-1H je bil spremenjen tudi [Zakon o sodnem registru \(ZSReg\)](#),⁴ in sicer tako, da je bilo predpisano tudi predlaganje izjav lastnikov objektov za subjekte vpisa v sodni register (ki so pretežno pravne osebe).

Poglejmo argumente predlagatelja navedenih novel [ZGD-1](#) za uzakonitev predlaganja izjav lastnikov objektov in se do njih opredelimo.

Predlog novele ZGD-1H

Predlog novele ZGD-1H⁵ se je ukvarjal z več problemskimi področji, med njimi tudi s problemom zlorabe vpisa poslovnega naslova ene ali več gospodarskih družb oziroma podjetnikov na naslovu brez dovoljenja ali vednosti lastnika objekta, in (na strani 9) navaja:

"V poslovnem registru je več primerov, ko je na naslovu poslovnega prostora, stanovanjske hiše ali večstanovanjskega objekta registriranih več deset gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov, zavodov idr. Lastniki objektov običajno niso seznanjeni, da je na njihovem naslovu registriranih več poslovnih subjektov. Sodišča beležijo primere, ko so se družbe ustanovile z namenom nadaljnje prodaje v roku nekaj dni ali tednov. Velikokrat so novi družbeniki tujci iz držav izven EU. Namen ustanovitve takšnih družb torej ni opravljanje gospodarske dejavnosti, ampak nadaljnja prodaja."

Povzete so še določbe tretjega odstavka [75. člena ZGD-1](#) o izbrisih podjetnika iz Poslovnega registra Slovenije (PRS) po uradni dolžnosti in določbe [427. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju \(ZFPPIPP\)](#),⁶ o izbrisih pravnih oseb iz sodnega registra brez likvidacije ter ugotovitev, da so zlorabe ne glede na omenjena instituta še vedno prisotne.

V obrazložitvi k predlaganemu 11. členu novele ZGD-1H, s katerim se spreminja [ZSReg](#), pa predlagatelj navaja, da so spremembe [ZSReg](#) nujno potrebne zaradi vsebinske prepletenosti obeh zakonov glede obravnavane materije in doseganja enakopravne obravnave gospodarskih subjektov (tako podjetnikov kot gospodarskih družb).

Zdi se, da je predlagatelj novele ZGD-1H pri navajanju argumentov **sledil predvsem enaki ureditvi za gospodarske družbe in podjetnike, spregledal pa temeljno razliko med njimi** ali pa jo vsaj premalo upošteval.

Sprašujem se, ali bi šlo za neenakopravno obravnavo gospodarskih subjektov, če bi zakon predpisal obveznost predlaganja izjav lastnikov objektov samo za gospodarske družbe, za samostojne podjetnike pa ne. Prepričana sem, da nikakor ne. Med samostojnim podjetnikom in gospodarsko družbo sicer obstajajo podobnosti (npr. samostojnost, pridobitnost, opravljanje dejavnosti na trgu), obstaja pa tudi bistvena razlika, in sicer v tem, da je družba pravna oseba (umetna tvorba), samostojni podjetnik pa fizična oseba (človek). Družba pridobi lastnost pravne osebe z vpisom v sodni register, izgubi pa jo z izbrisom iz sodnega registra. Nasprotno pa vpis samostojnega podjetnika v PRS ne vpliva na pridobitev oziroma izgubo njegove pravne sposobnosti (podjetnik kot vsak drug človek pridobi pravno sposobnost z rojstvom, izgubi pa jo, ko umre).

Podjetnik (drugače kot družba) odgovarja za svoje podjetniške obveznosti tudi po izbrisu iz PRS. Zato obstaja tudi razlika v načinu izbrisa družbe iz sodnega registra brez likvidacije po določbah [ZFPPIPP](#) in načinom izbrisa podjetnika iz poslovnega registra po uradni dolžnosti po določbah ZGD-1: družbo je mogoče iz sodnega registra izbrisati le pod pogojem, da proti sklepu o začetku postopka izbrisa ni nihče vložil ugovora,⁷ medtem ko poravnost obveznosti pri podjetniku ni pogoj za izbris iz registra (saj podjetnik za svoje obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem).

Ustanavljanje družb za prodajo vsekakor ni problem, ki bi se dotikal podjetnikov. Prav tako pa iz predloga novele ni razvidno in podkrepljeno s podatki, kako oziroma v kakšnem obsegu naj bi podjetniki zlorabljali vpis poslovnega naslova. Zato sem pregledala javno objavljene podatke (dvakrat, v razmiku enega leta). V iskalnik ePRS sem po podatkih PRS⁸ vnesla tri naslove v Sloveniji, na katerih je na vsakem od njih registrirano več kot 100 poslovnih subjektov. Med

prikazanimi zadetki, 100 poslovnimi subjekti, v nobenem primeru število podjetnikov ni preseglo 5, pri večini je šlo za družbe z omejeno odgovornostjo. Zanimivo pa je, da se je na vseh treh naslovih, ki so bili predmet mojega opazovanja, v letu dni še povečalo število poslovnih subjektov, ki so imeli poslovni naslov na opazovanih naslovih.⁹

Po drugi strani tudi na podlagi praktičnih izkušenj pri delu izpostave menim, da se problem vpisovanja fiktivnega poslovnega naslova dejansko nikoli ni nanašal na podjetnike, vsaj ne v meri, ki bi zanje upravičevala uzakonjeno predlaganje izjav lastnikov objektov. AJPES je že pred sprejemom novele ZGD-1H izvajal izbrise podjetnikov iz PRS po uradni dolžnosti na podlagi določb tretjega odstavka **75. člena ZGD-1**, ki vključuje več različnih razlogov za začetek postopka (nepredlaganje letnih poročil, neznan na naslovu, brez dovoljenja lastnika objekta, statusno preoblikovanje). Pred uveljavitvijo novele ZGD-1H, kot tudi po njej, smo imeli zanemarljivo malo primerov, ko nas je lastnik objekta obvestil, da podjetniku ni dal dovoljenja za poslovanje na naslovu objekta. Zato ocenjujem, da je predlaganje izjav pri podjetnikih **nepotrebno administrativno breme**. Za rešitev posamičnih primerov, ko podjetnik nima dovoljenja za poslovanje na določenem naslovu, zadošča že izbris podjetnika iz PRS po uradni dolžnosti na podlagi **75. člena ZGD-1**.

Na podlagi svojega dela pri izvajanju vpisov podjetnikov v PRS ocenjujem, da več kot polovica podjetnikov prijavi poslovni naslov na naslovu objekta, katerega sam ni lastnik. Kar pomeni, da letno v Sloveniji vsaj osem tisoč oseb obišče upravno enoto, notarja ali točko SPOT zaradi podaje izjave, da podjetniku (pogosto svojim otrokom, partnerjem, s katerimi živijo) dovoljujejo poslovanje v objektu, katerega lastniki so. Dotaknilo se me je, ko je izključno s tem namenom k nam na točko SPOT prišla stara gospa, ki ni zmogla premagati stopnic do prvega nadstropja, zato smo potrebne formalnosti izvedli kar ob vходу v stavbo, kjer imamo poslovne prostore.

Predlog novele ZGD-1J

Z novelo ZGD-1J¹⁰ je bilo (s spremembo tretjega odstavka **74. člena ZGD-1**) predpisano še predlaganje izjav lastnika objekta pri vpisu poslovnega naslova podružnice podjetnika. Predlog je obrazložen s tem, da enako zahtevo vsebuje zakon, ki ureja sodni register, za podružnice gospodarskih družb. Navedeno drži, vendar pa obstaja glede registracije podružnice¹¹ pri družbah in podjetnikih pomembna razlika. Slovenske družbe praviloma svojih notranjih organizacijskih delov ne vpišejo v sodni register kot podružnice, temveč v PRS vpišejo le poslovne enote po določbah zakona, ki ureja PRS (**ZPRS-1**),¹² za kar pa se ne zahteva predložitev izjave lastnika objekta. Nasprotno od družb pa lahko podjetniki svoje organizacijske dele vpišejo v PRS izključno kot podružnico po določbah **ZGD-1**. O (ne)dorečenosti

pravnega statusa podružnic domačih podjetij bi bilo sicer mogoče razpravljati,¹³ vendar to ni tema tega prispevka.

Uredba o vpisu družb in drugih pravnih oseb v sodni register¹⁴ v prvem odstavku 6. člena določa:

"Vsi subjekti vpisa morajo s predlogom za vpis ustanovitve predlagati tudi vpis poslovnega naslova v kraju sedeža subjekta vpisa, na katerega se subjektu vpisa vročajo sodne in druge uradne pošiljke."

Navedeno kaže, da se v sodni register vpisuje poslovni naslov zaradi vročanja uradnih pošiljk. Problemov z vročanjem uradnih pošiljk samostojnim podjetnikom ni. Njim se uradne pošiljke nikoli ne vročajo na poslovni naslov njihove podružnice, zato vročanje uradnih pošiljk ne more biti razlog, da se vpis poslovnega naslova podružnice podjetnika pogojuje z lastništvom objekta ali izjavo lastnika objekta.

Sklep

Med gospodarsko družbo in samostojnim podjetnikom je pomembna razlika - prva je pravna oseba (umetna tvorba), drugi pa fizična oseba (človek). Te temeljne razlike med njima ne bi smeli nikoli zanemariti ali spregledati. Zdi pa se, da se je to zgodilo ravno pri sprejemu določb tretjega odstavka **74. člena ZGD-1**, ki podjetniku nalagajo, da predloži izjavo lastnika objekta, da mu dovoljuje poslovanje na njegovem poslovnem naslovu oziroma poslovnem naslovu njegove podružnice, če podjetnik ni lastnik objekta na naslovu, na katerem želi priglasiti svojo dejavnost. Menim, da gre pri tem za nepotrebno administrativno breme, naloženo množici poštenih ljudi, ki bi ga bilo treba čim prej odpraviti. Morebitne registracije poslovnega naslova podjetnika brez dovoljenja lastnika objekta je mogoče hitro in učinkovito odpraviti že z uporabo določb tretjega odstavka **75. člena ZGD-1**.

1 Ur. l. RS, št. 42/06 in nasl.

2 Ur. l. RS, št. 82/13.

3 Ur. l. RS, št. 15/17.

4 Ur. l. RS, št. 54/07 - UPB in nasl.

5 EVA 2013-2130-0048 z dne 12. septembra 2013.

6 Ur. l. RS, št. 13/14 - UPB in nasl.

7 Glej odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije

U-I-57/15-13, U-I-2/16-6 z dne 14. aprila 2016.

8 Na spletni strani AJPES

<https://www.ajpes.si/prs/default.asp> .

9 Na prvem s 389 na 399, na drugem z 212 do 232, na tretjem pa s 136 na 157.

10 EVA: 2016-2130-0072 z dne 26. januarja 2017.

11 Podružnica družbe je urejena v 31. členu ZGD-1, ki se po 71. členu ZGD-1 uporablja tudi za podjetnike.

12 Ur. l. RS, št. 49/06 in nasl.

13 V Zakonu o gospodarskih družbah s komentarjem (Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1993) je dr. Marko Ilešič k 31. členu o podružnicah domačih družb zapisal komentar: "Zdi se, da pravni status podružnic ni dorečen. Nimajo pravne subjektivnosti, a se vpišejo v register. V pravnem prometu lahko nastopajo le s firmo družbe z morebitno dodatno označbo obrata. Kakšen praktičen pomen ima določba, da smejo opravljati vse posle, ki jih sicer opravlja družba, je tudi težko razbrati. Skoraj se zdi, da imajo podružnice le nekakšno omejeno pravno sposobnost, saj je mogoče celo imenovati prokurista samo za podružnico."

14 Ur. l. RS, št. 43/07 in nasl.